

FOTO: JONAS BERGGREN

Tankar väcks i nya utställningen

Nu är den alltså färdig, den nya sameutställningen på Nordiska Museet i Stockholm. I Fjärde Världen 4/07 fanns en första presentation. Flitiga museibesökare kanske minns den hårt kritiserade gamla sameutställningen som låg nere till höger om huvudingången, under ingångsplanet. Där finns nu ett bibliotek. Är då den nya utställningen bättre?

Den nya utställningen ligger på fyra trappor. De vackra föremålen är ofta klädespersedlar som näbbskor, koltar, barmkläden. Men även mycket slöjd, till exempel rotslöjdade korgar finns med. Allt presenteras på ett annat sätt än förut, i fristående lådor som man kan gå runt om, eller i utdragbara lådor.

Till det bästa hör mittenrummet i utställningen. Där berättar samiskan Lis-Mari Hjortfors, etnolog och kulturarbetare, på en video om sin relation till rasbiologin.

– Rasbiologiska institutet i Uppsala fotograferade samer, romer, tonedalsfinnar, med eller utan kläder – som biologiska forskningsobjekt.

Lis-Mari Hjortfors hade först sett allt detta som något avlägset, från före andra världskriget. Så småningom förstod hon att på fotografierna fanns också personer – ur hennes släkt! Hennes egen farmor.

– Det är ett öppet sår. Vi blev det studerade folket, vars skallar mättes. Det är en jobbig historia som kliver in i min familj – med vilken rätt? Jag förstod till slut också att Sverige varit ett "föregångsland" på området. Förintelsen och Hitler kom på så sätt nära.

Det är viktigt att vi talar om kränkningar av detta slag. De lever kvar utan att synas, anser Lis-Mari Hjortfors:

– Talar vi om den glömda historien så kan den synliggöras och blottas.

Det som däremot saknas i utställningen är mer texter och bilder knutna till den gamla samiska religionen. Bara en trumma syns. Och mer behövs om hur politiska beslut av idag drabbar samerna. Kopplingen till andra ursprungsfolk finns med i utställningen men blir paradoxalt nog nästan framställd som främst biologisk. Den gemensamma politiska ställningen i världen för alla ursprungsfolk kommer inte fram ordentligt.

Jag vet att det funnits en samisk referensgrupp till utställningsbygget, men det ideala vore om denna utställning helt präglades enligt mottot: Här berättar samer. Om samisk kultur, om samisk historia och om samisk nutid.

Utställningen kommer att finnas att se på Nordiska museet i årtal framåt. Kanske blir det tillfälle till utvecklingar och förbättringar?

Henrik Persson